

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)

18 oct. st. v.

30 oct. st. n.

Este în fiecare duminică.

Redacțiunea în
Közép-utcz nr. 395.

Nr. 42.

ANUL XXIII.

1887.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe 1/2 de an 5 fl.; pe
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Lila și Florin.

Spre apus de stânca 'nalta, unde riul lin cotește,
 Lângă paltenu cel verde, o covergă se zărește;
 Ea din vrăscuri e făcută, cu rogoz e învălăită
 Și cu dragoste curată, peste tot e 'mprejmuită.
 Lila, fata cea frumoasă, acolo s'adăpostește
 Cu Florin pescarul vesel, și de nuntă se gătește.
 El sărută pe Lilica, își ia mrejele și plasă.
 Luntrea-și mână 'n susul apei, cră gândul în spre casă...
 Cum pornește peste unde, valuri turburi se ridică,
 Törnă ploia cu găleta, Lila tremură de frică;
 Stă pe gânduri: pân la ziua, ochi în gene ea nu dase
 Și pe prunt incremenita pe iubitu-i așteptase.
 Ascultase noaptea 'ntregă ca s'audă de izbește
 Apa, luntrea mult iubită și pe Florea de sosește.
 Pe Florin, iubitu-i mire și la fie-ce mișcare
 Tot creștând că este dănsul, ea, din când în când tresare.
 Ombra căl de mișică, ce vedea în zarea 'ntinsă,
 Tot i măgulia nădejdea, dragostea i ținea aprinsă:
 Este dănsul étă-l, vine și se neteziă pe față,
 I părea că de prin neguri el o strigă ca pe-o soță.
 Inse umbra tot peria
 Și Florin nu mai sosia!

Este luni de duminică, Lila fuge 'n desperare,
 Trece puntea peste gârla, merge drept la vrăjitoare;
 Mai 'nainte d'a ajunge, chiamă, strigă ca să iese
 Pro meșteșugita babă și cu dar cărturărăsă,
 Ce 'n pustie duce smei, cată fetelor în stele.
 Le desface de urituri, le mai scaldă și de Ele.
 Intr'o mână ține semnul ca să pună peste carte,
 Ér intr'alta e paraua de argint, să aibă parte.
 Ce-o gândi să se 'melinască și să-și facă Domnul milă
 Să asculte vraja babei și s'ajute pe copilă.
 Cum aude vrăjitoarea, din culcuș în grabă sare,
 Cum ascultă păsul fetei, ochii 'ndrăptă cătră sora.
 Face cruce și 'ngenunchiă, tot descântă, tot șoptește.
 Apoi cărțile-și intinde, Lilei astfel i grăește:

„Stéua ț-a lost norocoasă.
 Un noroc... cum n'am veșut;
 Ea eră cea mai frumoasă.
 Dar... aseră a cășut.

Drumul teu... e-o lungă cale,
 Lungă, fără de sfârșit:
 Par că pieri d'amara jale:
 Crai de verde a murit!

„Nu se pôte, babă slută,“ strigă Lila spăimântată
 Și răcește, ca leoica să-i vrăjescă înc' odată:

„Mai descântă-mi tu acuma, cărțile cum știi mai bine.
 Căci de nu, spurcată fiară, reu va fi și-amar de tine!“
 Baba cată trist la dănsa, din ochi lacrimi stă să-i picie
 Și la vorbele copilei, se ridică și i dica:

„N'ai făcut adânci pecate,
 Dar... ce-i scris nu ocolești;
 Tu ai clipe numerate,
 Vești, de val să te ferești.

Iți dă morte, te vei perde,
 Uite cărțile coale,
 După orăzul cel de verde
 Te vei duce, fata mea.

Ca nebuună Lila sare, spre bătăra se repede,
 S'o sfărâme ea voește, dar... în față-i nu mai vede.
 Decât valurile apei; ea spre dănsese pornește,
 De o mare bucurie, calea par că nu-i sporește.
 Suriștând s'aruncă 'n unde, Lila pe Florin zărise,
 Pe Florin ce 'n noaptea-adâncă despărțit de ea perise.

Smara.

Fără slujbă.

(Schiță după natură)

În ziua dinteiu fu ocupat cu predarea hârtiilor,
 condicelor și alte obiecte de cancelarie date lui
 în primire. Sera mănca fără poltă. A doua zi
 instinctiv se scula la ora obișnuită și făcu
 drumul până la cancelarie, fără inse a intră. Ușierii
 vedându-l, își luară pălăria la el. Eră ceva duios în
 în salutul acesta. El le mulțami cu la niște prieteni,
 ca la niște rude. Trece înainte și intra în grădina
 Episcopiei. Aci mișunau copiii mici cu guvernantele
 lor. Indată ce păși pragul grădinei, un cârd de patru-
 cinci fetițe îmbrăcate în rochii albe scurte, cu pan-
 tofi de lac și cu ciorapi de mătase cafenii și albaștri,
 se isbiră de el în jocul lor sturdalnic. Se resturnă
 pe o bancă, își scose pălăria și își șterse cu batista
 sudorea ce-i brobonă fruntea. După câteva minute
 veniră doue bone cu vr'o cinci copii dela trei până
 la șapte ani. Bonele seșură pe aceeași bancă cu el și
 copiii la început timiți și mulțamiindu-se d'a-l privi
 de la ôre-care distanță, se dedară încet-încet și înce-
 pură să-i vorbească. Li punea fel de fel de întrebări,
 unii i incalcară pe genunchi, alții rezamară cu

capul de brațul lui și el le mângâia părul. O bonă mai vorbitoare îl întrebă: Trebuie să ai și dta copii, dle. că pré îți plac... La care el răspuse că «nu i-a dat Dumnezeu!» Bonele deteră din cap în semn de regret. O fetiță se sui cu picioarele pe bancă și își deschise umbrela de mătase asupra lui. El o sărută. Un bătaș, cel mai mic din acest stol de nebunatici, cam sêlbatic din fire, nu voia înteu să se apropie, în cele din urmă se familiarizase așa de mult, că luând un pumn de nisip de jos îl arunca în ochii domnului Trinescu. Il umplu înse numai pe piept. Bonele dojeniră pe mititel până îl speriară și-l readuseră er la starea de timiditate și sêlbăcie delă început. Apoi aceste femei se sculară, făcără câte un compliment din cap și se depărțară încet-încet vorbind d'ale lor și strigând din când în când câte un copil care se depărta seu călcă pe erbă. Trinescu se uita mult timp după ele și în cele din urmă nu mai zări printre frunzele stușurilor decât umbrele cenușii, roșii și cadrilate și nu mai auzi decât strigăte ca: «Mimi nu călcă în noroiu! Coco, nu sări așa!... Marioro, nu te depărta!...» cum și strigăte de copii, că: «Paci, paci, să trecem paci!»

După câteva minute se aședără lângă densusul vr'o patru cucone bêtărane cari păreau că se jeneză și i dedeau să înțelegă prin mișcări și prin priviri, că ar face mai bine să plece și să le lase singure pe acea bancă. Trinescu își aruncă ochii la cei cari se repausau pe băncile din apropiere și nu cunoscut pe nimeni. Erau tot omeni fără ocupații cari așteptau acolo să trecă ziua mai iute, făceau ochi dulzi servitorilor și bonelor trumose și desemnând zigzaguri seu iscăbindu-și numele cu bastonul în nisipul din ale. Societatea asta i făcea reu. Toți cei după bănci se uitau țintă la el. Bine cel puțin că nu-l cunoscău! L'ar fi plititit cu întrebări banale. Vr'o doue venită și-și aprinseră țigările dela țigara lui, făcend obicei-nuit salutul și dicendu-i: «imi permiteți, dle?» Se sculă de pe bancă și dete câteva țireole prin grădină. I veni ideea că ar fi bine să se ducă acasă și să se culce. Se gândi înse, că dormind ziua, nu va mai pute închide ochii noaptea și tortura i va fi mai mare pentru el care deja se tăvălia câte doue ceasuri până să-l lure somnul. Își aduse aminte de o mică expozițiune de tablouri și se îndreptă cu veselie spre ea. Expozițiunea se închisese. Nu eră cel puțin curtea cu jurați deschisă! Ar fi ascultat acolo totă ziua. O luă spre Cismegiu.

Când se apropia de intrarea Valter-Mărăcineanu, vedu pe piața tribunalelor staționând vr'o doue cucperi și vr'o trei birji. Mergend mai înainte, auzi sunete de muzică care veniau din sala Ateneului unde se făcea reprezentațiuni la un concert. Intrarea nu eră liberă, că s'ar fi dus să asculte. Cismegiu i se pără pustiu. Totul părea că dorme. Pe lângă movila picotat pe bănci călțiva înși cari i se părură întocmai ca cei pe cari i lăsase în Episcopie. Un prieten care trecu repede pe lângă densus îl saluta zimbând și dicendu-i: «Dar de vreme ai scăpat aji dela biuro!» El i răspuse dând din cap. Decă ar fi avut până la densus, s'ar fi amusat aruncând fărîmături la lebede și la peștii, din lac. Se aședă pe o bancă și că-ți pe gânduri. O frunză uscată cât palma de mare i cădu dintr'un pom pe marginea pârâriei și îl făcu să tresară. Gândul nu-i fugia dela cancelarie. «Ce s'o fi petrecend acolo? Pe cine o vré ministru să pue în locul meu? Cine o fi acum pe scaunul meu?... Dar o să se vedă îndată lipsa mea!... Dar nu o să găsescă om care să ducă la greu ca mine... Din prima di o să-și dea dimisia... O să vedă ministru c'a făcut reu punându-me în disponibilitate fără nici un motiv... Dar decă m'o chemă? Știu și eu!..»

Pré s'a purta, neomenesce cu mine!.. Slujbas de patruspredece ani, să m'arunce afară în douedeți și patru de ore... Asta nu se face!.. Asta e ceva porcesc... Dar decă n'as ave starea mea?... O să vedă ministru că nu merge fără mine. Și decă m'o chemă? Știu și eu!.. Me due... Nu luerez prăstru el...»

Și se sculă repede de pe scaun, ca și cum ar fi auzit glasul ministrului dicendu-i: «Vino, avem trebuință de concursul dtale!»

Se duse acasă și până la vremea mesei făcend filele romanului «Dinu Milian», porumbei pentru Nicu, aranja colecțiunea diarului «Romanul» la care ținea foarte mult și la care era abonat de când începuse diarul să apră. Pe unele bande de hartie citi cu ore-care regret adresa sa însoțită de luncțiunea ce avusese. Trecu într'o condică niste sume cheltuite în ziua aceea și se iscăli în jos întocmai ca la cancelarie. Se duse într'o galerie și puse smochine și spună de mare la sticleți și la canari. Făcu o scrisore unui prieten care i imputa în toldeuna că nu-i serie. După ce mănca, se duse la teatru.

Vr'o săptămână de zile o petrecu tot cam așa. Începu înse să simță lipsa de lucru într'un mod îngrozitor. Muria de urit și pace bună! Nu-i plăcea sa citească romane. Fuma țigară după țigară și umbla de colo până colo. Nu știea ce să se facă. Era o fire muncitoare. De patruspredece ani muncind regulat la anumite ore, își făcuse un obicei. Avem pare că i se mișeau mâinile fără voie-i, cum se mișcă roțițele dela o mașină destinată ca să se învîrtescă. Și el devenise o mașină, un aparat care făcea de patruspredece ani încontinuu anumite mișcări. Se uita pe strada și vedea cum totă lumea umblă încoci și în colo, după treburi, cum tote animalele muncesc și-l cuprindea un fel de rașine. Mulți îl întrebau dea cumva e în concediu, vedendu-l prin terg la ore de cancelarie. Continua a cumpără furnitură pentru biuro dela librarul seu, mai mult din obicei, decât de trebuință.

Starea de nelucrare părea pentru el ceva foarte amenințator. Esia în curte, da mănecare la paseri și conversa cu ele. Căria gâscelor, măcânia rațelor, fluera curenilor și tăcânia bibiilor. În cele din urmă paserile imbuibate se retrăgeau una câte una și-l lăsau singur. Atunci trecea în grădină și grăpa cu grapa, făcea răzore, plivia, aranja nisipul de pe ale. Când aceste ocupațiuni îl plitisiră, încep să se ducă la niste cucone de peste drum, rude de departe ale lui, unde mai petrecea câteva ore.

Aci domnele îl puneă să le ție în mâni aculurile de ibrișim, pe când ele depănau, seu să le petrecă firul în ace, seu să le descurce câte un ghem încureat. De multe ori câte o cuconă bêtărână, venită în vizită la rudele lui, îl rugă: «să fie atât de bun și să-i facă o petițiune pentru cerere de ajutor seu pentru alte lucruri.» El făcea totul cu grabă și cu plăcere. Mai mânuiă nițel condeul, mai sugrumă câteva minute.

După prânj se ducă într'un biuro de jurnal unde avea mulți cunoscuți și da ajutor gratuit administratorului, care în cele din urmă, începuse să-l privească cu ochi rei, bănuindu-l că pote o fi vrënd să-i ia locul lui pe o leță mai mică. Administratorul chiar început să-i dică, după ore-care timp: «Lasă, dle Trinescule! ce esti dta dator să te ostenești în locul meu? Să fiu eu ca dta, așa be, as mănca și as durmi!» Și în gândul lui mai adăuga: «Dumnezeu dă banii la nebuni cari nu știu ce să facă cu ei!»

Își oferi mai târziu serviciile gratuite la o operă de binefacere. Aci avu mult de lucru și acesta par că îl mai înviorase. Mănca cu poftă, dormia dus.

Fiind că se pricepea puțin în ale tâmplăriei, in-

cepu să facă colivii destul de grosolane, cotețe de găini, bănci și mese pentru grădină. Une-ori strica brâștele dela ușe, ca să le puie el din nou. Vecinii cari îl vedeau muncind ca un rob mai totă ziua, își făceau cruce și diceau: «N'are unde să-și mai puie banii și se călcește să cheme un dulgher ori un lăcătuș. Se cunoște singur.»

Pe urmă începu să se ducă prin biurourile unor advocați cunoscuți ai lui și luă lucrul din mâna altora ca să-l facă el. La toți se văita că more de urit. Nu-i plăcea cel puțin să călătorească. Odată voind să se ducă dela București până la Chitila, a perdut trenul de cinci ori numai și numai fiind că nu putea să se hotărăască. Cu o zi înainte de plecare îl apucă un fel de melancolie care îl silia până a doua zi să-și schimbe gândul.

Un prieten al lui reuși înse să-l ducă la o moșie a sa. Aci se simțea și mai rău. Satul era așezat într-o poziție foarte prozaică. Nici pădure, nici crâng, nici iavore. Numai câmpie lucie în dreapta și în stânga, câmpie pârliță de soro și neumbrită nici măcar de un măriceie. Prin sat nu putea să se ducă, că-l rupea câinii și de altmintreli nici n'avea ce să vedă. Teranii erau foarte posaci și le scoteai vorba cu cleștele din gură. Contractaseră firea acesta pote din pricina sărăciei mari în care se aflau. N'aveau de loc vite de hrană, dar aveau sumă de câni de stână. Pote pentru a le păzi neaverea seu pentru a-i asmuți împotriva celor ce veniau să-i mai despoie.

Singura petrecere a lui Trinescu aci era jocul de table și de cărți. În orele când nu juca, făcea exerciții de franțuzescă cu fetele și cu soția prietenului seu. Aceste dame îl rugaseră ca să vorbească cu ele în fiecare zi câte două-trei ore franțuzece. Și el își îndeplinea cu regularitate însușirea ca și cum ar fi făcut o cură de apă de Buda seu de altceva. Când fetele și mama lor lipsiau mai multe zile d'acasa, Trinescu n'avea alta distracțiune decât citirea «Monitorului Oficial» care venia regulat la primăria satului. Închidea ochii câte nițel ziua, dar era nevoit să se scole din pricina mușcelor cari îl ciuguliau. Noptea era supt și beșinat de ploșnițe.

După patru săptămâni de plictiselă se hotări să se întorcă la București. Sosind acasă, în prima zi ajută servitorului să scuture prin odăi și să așeze preșurile. După prânz se duse la cuconele de peste drum. Nu le găsi acasă. Plecaseră la Buzeu. Vestea acesta îl mahnii, dar nu așa de mult. Se mai obișnuise cu starea în care se afla. Parcă se mai schimbasese orecum. Repausul forțat i adusesese corpului un fel de lungețelă ușoră, care îl făcea mai greoi la mișcări, mai somnoros dimineața. Nu se mai scula cu noptea în cap. N'avea pentru ce. Se deșteptă din ce în ce mai târziu și sta în pat încă o oră până să se hotărăască să se dea jos. Apoi sta în halat două ore. Se îmbracă greu și încet. Mai în urmă avea toate simptomele unui anemic. Și toate astea din pricina lipsei de ocupațiune regulată, așa pute dice din pricina întrerupțiunii unei ocupațiuni obișnuite, din lipsa de poftă de mâncare, din somn neregulat, din lipsa de ori ce mulțămire. Începuse să devie și cam melancolic și cam ipohondriac și cam prost. Cugețarea i era bolnăvicioasă. Vorba i era neucetată, pripită. Spunea câte- ceva care se nemeria ca nuca în părete. Mai târziu vedea el că spus o gugumănte, dar era pré târziu.

Într-o zi, un prieten cu care se întâlni în stradă, îl duse, din vorbă în vorbă, până la o cafenea din centru. Aci se adunau mulți babalici și pensionari. Il inscrieră și pe el între densii. Societatea asta-i mergea la inimă, nu șefu pentru ce, așa că după vro două luni nu-l mai puteai urni din cafenea.

Chiar mai alaltăieri l'am zarit acolo ghemuit într'un colț și ascultând cu cea mai mare băgare de seamă la babalacii cari spuneau lucruri din vremea zaverii, din vremea lui căpitan Costache și din vremea lui Kisseleff...

Dumitru Teleor.

O mușă — cenușeresă.

(Urmare.)

Întrând Turcii în țară, Tepeș adună oștea, er femeile, copiii și bătrânii cu vite și cu bucată ce aveau se trag la muntii după datina pământului. Tepeș încă mai dinainte vădând atâta laia de Țigani în țară, care nu erau de nici un folos, își pusesese în cuget să scape țera de ei:

De mult acum el orându-lă
Socotise cu dășii să facă,
Dar vădând că multa cărtelă
Ar ave pentru asta să petreacă
Dela călugări și boeră,
Cari toți razemă în țigăni.

Temându-se Tepeș, că decă Țigani vor rămâne risipiți prin țară, vor pute să servească Turcilor de spioni și conducători prin locurile grele și ascunse ale Țerei:

Vind să ferescă Vlad asta dară,
Ală o mylocire mununata:
Ș'adune pe toți pun de cioră,
Și să facă o țigăniă arnata,
Cari intră în loc oșelii să ră,
Că în țera se face să nu ștă.

Țigani se adună în tabăra la cetatea Negră între Alba și Flămânda. Er Tepeș ținând o cuventare cătră oștea țigănescă între altele dice următoarele:

Luăți-ve dar aminte bine,
Ca nu dor sa vi se acăte în floce
Nescăi ghiere turcești și păgâne;
Că apoi fară cap ce ați pută face?
Decă când ar da Turcii sa ve bată,
Nici voi să stați cu gura căsată!

Datu-va'm tot felu de bucate;
Multe legumi, ore și pome,
Doce mii de slămii atumate,
Sa nu răbdați în tabăra tome;
Zer destul, țapte acru și răchiă,
Că mai dragi armele să ve fiă.

Lănga acestea, coșuri de faină
Pentru mămăliga, multe sute:
Sa ve fiă la prânz și la cină;
Mătești de urdă putini umplute.
Er voi încercând tote aceste
Mergeți fără a face mare veste.

Îmbrăcându-ve în arme vitez
Ce v'am dat, purcedeți maunde,
Eră nimene sa nu culeze
Rămâne mapot — de are munde —
Că amintere va trebui să mōră
Fînd impușcat ca și-o cioră.

Atunci într-o gură glōta juse
Mulțamim forte Marii Tale
De tote, ăr mai vertos de clisă;
En vie acum de lăi cu cealmale

Și începă cu a noastră țigăniă;
I-om nătură noi de bătlăii!

Dar când avea să plice de-aci oștea țigănească, căpitanul se rogă de Domn, ca să le dea pe drum pază de oșteni ce nu li-i frică de moarte, că Țiganii se tem să nu-i ucidă tâlharii. Dela un timp Țiganii nu voia să mai mergă, zicând că le este fome, er după ce li se da de mâncare și se săturau, diceau, că nu pot merge sătui, căci li se face reu. Drept-aceea ca să-i facă să mergă, au pus carere cu merindea înainte, că așa să se silăscă Țiganii să mergă în urma merindei, să nu română flămânzi. Ajungend Țiganii, cu chiu cu vai, dela Flămânda până la Inimosa, aici țin stat de rehoi în care Voivodul Țiganilor, Gulinan, între altele, dice în limba țigănească-românească

Trebuie dară ca toți hăi calare
Năntea taberei să porcădă
Armași, cercetând ore dên care
Lature Turcii tăii și pradă.
Vedându-i apoi cum pot de tare,
S'alerge dându-ne înșeințare.

Eră noi cu tubăra hea grósă
Atunci, aușind că vin dêncoce,
S'apucam fuga hea sanătosa
Incolo și să mergem în pace.

Intr'aceea Satana, ca să oprăscă din drum și să bage certă în tabăra țigănească, fură pe o frumoasă țigănească, Romica și o duce într'un palat feerie în codrul lărmerat. Ea eră iubita lui Parpangel, unul din eroii țigăneșci, care așa se plânge după ea:

O! mie ca sufletu Romică,
Dragă, neasemenată copilă,
Dă mursa prospeții mai dulcică,
Decât turturăua miă cu miă,
Decât o mielușică mai blândă,
Mai netedă decât oglindă.

Mai otlată decât umbra dē vēră,
Mai dragă decât vremea senină,
Mai lăcedă decât stōua dō sēră!
Deh! vină-mi o drag sufletu vină!
Dulce Romica, fi bunșora,
Nu lasă pe Parpangel să mōra.

Perind Romica, se nașce mare certă și pēruelă între Țigani, până vine Satana în chip de călugăr și-i aședă. Sântu-Hie și arhangelul Mihail simțise, că Satana a început să amestece lucrurile și o luase și ei după el.

Intr'aceea Satana fură și pe Parpangel în somn și-l duce la Romica, înse sântul Spiridon vedend ne-cuviința, alergă și, făcend o cruce peste palat, se risipeșco tot palatul și Parpangel din paturile de mătăsă, se deșteptă într'o băltoacă plină de brōșce, er pe Romica o ia Sântul și o duce de-o adăposteșce de relele lumii în o mănăstire. Urmeză aventura lui Parpangel în codru cu Arghir, cu ale cărui arme se imbracă țiganul. Țiganii rămăsele tot certându-se, temându-se înse de venirea Turcilor, încep a se slătu cum oștea țigănească să se bată dar tot să fiă netăiată. Discursurile lor asupra planurilor de luptă sânt de-o mare putere comica. Țepeș înse voind să încerce credința și curagiul Țiganilor, imbracă o cetă de oștași în haine turceșci și vine cu ei asupra Țiganilor:

Țiganii dēcă aprōpe vedură
Turcimea venind; de apaimă mare.
Toți își uitără limbile în gură;
Țiindu-se fără de scăpar^o

Perș, acum armele-și uitase,
Și căută numai la tufă dēsă

Inse vedend că nu e cu puțința
Să dea fuga sēu să se ascunda:
Fieșce-care cu năzuința
Acolo se bagă și s'afundă
Unde vede gramada mai mare
Și unde altul se inbulde mai tare.

Cum oile blānde prin ocōle
Și în staul, când aulmă de aprōpe
Vre un lup sēu alte prādace bale,
Care de care pe cât începe
Intre celelalte se vișce,
Er de apărarea sa nu gādeșce:

Aș Țiganii saraci gramada
Imbulzindu-se într'un loc, s'aduna
Și-și ascund capete să nu veda
Cum Turcii vin în chip de furtuna;
Hei! pe denșii acuși, acuși să dea
Dulce viața ca să le ție.

Dupa ce sosi vrășmașu 'n tafa,
Toți la pământ cașend, își plecara
Grumazi și intinsēră brate,
Milă cerșind cū lacrimi amare.
Valeo! valeo! (strigau plāngend) cea
Piere și țigănia saraca.

Eră Neicul pe vremile acele
Unul din Țigani, care oșbite
Țeri umblase și avea socotele
Bune în sine și multe ispite
S'allase, acedă luand fu sine
Ore-câte persoane bețrāne.

Oștilor mēse întru 'ntimpāre,
Muntenii vedend așa turburată
Țigănia și aușind vuet mare,
Steteră în loc; er dēcă barbata
Sofia veni; până ei se mira;
Așa Neicu priema restira:

•Domnilor Turci, deh! lă-ve mila
•De țigania noastră saraca! —
•Nu de voia buna, ci de sila.
•(Ca mai reu dōra sa nu petrēca)
•Au trebuit armele să imbrace,
•Neavend de nevoia ce mai face

•Ertăți dara luna să v'ajute.
•Mahomet mulți ani sa ve trāșca!
•Hie uitate hele trecute
•Că de! Dumneșeu să ne trānesca
•De sântem noi vină intr'ahastă!
•Ci ecă au fost pe noi o năpastă.

•Tot Vlad-vodă e ahăstor de vina.
•Numai Dumneșeu lui să plătēscă,
•Căci el ne-a băgat în hastă tină;
•Dară vița noastră țigăneșcă
•Cu tota lumea vra să lē în pace.
•Și de! că batalia nu-i place.

Țepeș se descopere în urmă și certă pe Țigani. Intr'aceea Parpangel imbrăcat cu armele lui Arghir rătēciă prin codru și rupend o nuia din o tufă, începe a grăi zicend, că ea este trupul Romicăi, pe care a furat-o Boroșmāndru, alt erou țigănesc, dar aci în codru i-au ajuns Turcii; Boroșmāndru a scă-

497

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Micul ostas.

pat. *er* Romica, după multe sulerințe, a murit aci. L'arpangel de desperare voi să se străpună cu sabia, nu putu să se omore, își perde înse mințile și începe a se bate cu tufele, cari credea el că sânt tot Turci.

Țigani după părălăla ce le-o făcuse Tepeș, cu de pe unde se ascunseser și acum le venise și lor gustul de hătăiă. Din întemplantă etă se și apropie de ei o cătă de Turci, cari veniau ca cercetași. Țiganii, cugotând, că eră vor să-i pălăscă Muntenii îmbrăcați turceșce, își iau curagiu, și strigând, de frică nu de inimoși, se răped spre ceta de Turci, cari vădend atăta mulțime, se retrag. După aceta urmază o nouă cătă între Țigani. Unii slătuiă să se retragă dinaintea Turcilor, căci ei de ce să se bată decă nu sânt mănioși pe Turci și ei vor să trăescă cu totă lumea în pace; alții din contră, după succesul din urmă, se imflase în pene și creșdend ei că și acuma a voit să-i păcălescă Tepeș, dicesău

Să-i arate acum Țiganii dora,
Ca nici ei sânt pui de capriora.

In urmă Tandaler dices :

Să spunem că pe Vlad-vodă or bate
Turcii, puind țera la robii:
Cine: (grăind după direptate)
Ar domni astă țera pustă!
En luați cam binișor aminte,
Căci trebue a căută și înainte

Au n'ar fi cu mult mai drept și bine
S'alegem pe unul care să fia
Peste Voivođi capul cel mai mare,
Apoi să cautam locul de moșia
Care de acum să se numesca
Chiar și cură țera țiganesca.

Abia sfărși Tandaler cuvântarea,
Când etă cu mare bucuria
Sfaturi intari totă adunarea
Cea mai multă și mai tineria.
Numa bătării ceva indoiela
Avea de acesa nouă tocmela.

Fiindcă Tepeș sfărmasă o cătă de Turci, eră Satanei i mergea reu în iad, căci de când cu creștinismul, începuse a i se rări ospetii care veniau în iad, voeșce să ajute pe Turci în contra creștinilor și chiamă pe toți draicii la slat, ca să alegă mijlocele cu cari să strice pe creștini. Cântul al optulea se petrece întreg cu aceste sfaturi, la fine numai se nașce nouă cătă și pėruielă între Țigani, căci o parte din ei mănecase pe furis totă merindea :

Clise rāncede, malaiu și zara,
Care ar fi ajunsă și pentru o țera.

Tepeș atacând pe Turci, eră să-i sdrobescă, dar Satana, care eșce din iad cu oștile lui, i invēlue în cētă și-i adăposteșce. Sân-Mihaiu, vădend oștile sătănesci, ese și el cu oștile āngereșci, se nașce mare hătăiă. Sân-Mihaiu se răpede la Satana și, ținēndu-l nedemn să-și spurce armele cu el, i trage o palmă.

Intr'acea și din artileria
Incepura a improșcă serindare,
Sfeytanii, paraclise, tamăia,
Mōște sfinte și altele; de care
Fuge diavolul — ara slințita
Mai vertos este lui neuferita.

Atunci glōta nēgră intr'o clipita
Cu țipete mari și sberături
De tot în risișă fu povnita ;

Și acum care încotro strabatura,
Undeva cercāndu-și să se ascundă
Cu vre-o mijlocire mai curandă.

Una istrara în pământ, alți în stānce,
Mulți în hălți āncă se pitulara,
Prin țipe, lacuri, peștere ādānce,
Er o zeticniță cetiōra
Neputēnd scāpă în alt chip de reaboiu,
S'au hazat intr'o cētă de boi.

(Va urmă.)

Ar. Donsușlanu.

Baschii.

(Urmare.)

XVII. C) Declinarea substantivelor.

Substantivele au declinațiune și nearticulată și articulată; și în ambele forme primesc flecsiuni precise pentru casuri. Casuri sânt 6, dar unele casuri au mai multe flecsiuni. Aci voiu areta numai flecsiunile casurilor, — și respective suficele pentru substantive nearticulate și articulate.

Declinațiunea nearticulată seu indefinită.		Declinațiunea articulată seu definită.	
Singular		Sing.	Plural.
simplu		N. simplu a	N. ac
Nom.	dubitativ (r)ic	activ ac	ac
	activ	a	er
Gen.	posesiv ren	(i. pos. aren	(i. en
	relativ taca	rel. ca	etaca
	simplu i	simplu art	er
Dat.	de situațiune tan	D. de sit. an	D. etan
	de direcțiune tara	de dir. ala	etara
	de mișcare tarat	de miș. alat	etarat
Ac. simplu	dubitativ ic	Ac. simplu a	Ac. ac
Voc. simplu	(ca nominativ simplu.)	V. simplu a	V. ac
Abl.	(simplu * de mișcare taric	Abl. simplu az	Ab. ez
	de miș. taric	de miș. tic	etaric.

Substantivele terminate în vocală în nominativ dubitativ, nearticulat, între vocala substantivului și suficul *ic*, primesc r p. e. annherarie; cele în consonante, numai *ic*; gerrenie: r e dară literă legătore de vocale.

Dacă cercetăm genitivul posesiv în forma nearticulată și articulată în singular, — ren și aren, atunci trebue numai să aruncăm pe n din capăt și avem re și are; p. e. annherare, annherare, allam pe r ascuns de o literă legătore între a—e (cu a scurt) și între a—o (cu a lung); eră formele aceste sânt de dreptul genitivului latin; mensa, mensae.

La r acesta de mare insemnătate să ne oprim pe un minut.

În a treia declinațiune latină allam genitivul de regulă cu flecsiunea seu suficul *is*; în unele substantive inse și cu ris, fără ca r să fiă lost în rădăcină, și apoi acest r se susține în casurile declinate, adevă: cu sufice p. e. tempus, — temporis, temporis etc.

Eu pe r din ris ri etc. îl judec de o natură cu cel baschie — Mai mult! acest r ca literă legătore între vocale și anume între rădăcina substantivului și între suficele de declinațiune (afară de artical) se allă și în limba noastră și până acum asupra acestui r, nu am aflat la noi nici o deslucire. — Se allă adevă

acest r în plural, la substantivele acele, cari formeză pluralul nearticulat cu: *ri*; p. e. *trébă treb-u-ri*: *marfă, mărfuri*: unde *ă* s'a schimbat în *u* în plural:¹ seu unde *u* din singular, rămâne și în plural. p. e. *lueru, lucruri*: *tésu, tésu-ri* etc.: cu articol: *trebu-ri-le*: *lueru-ri-le*: *tésu-ri-le*. După regula *a* în plural este *e*, *eră u. este i*. Decă din cele citate, aruncăm pe *r*, atunci pluralul ar fi: *treba-i, lueru-i, tésu-i*, — adecă pentru cele în *u*. *i* ca în: *lup-i*, și respective ar fi flecsiunea latină: *lupi* în plural, adecă *i*, sufiesul pluralului în nominativ. *R* legă pe *ă* respective pe *u* cu *i*. Ne oprim încă la nominativul activ articulat și terminat în *ac*: p. e. *annhera*: *annherac*. Precum am văzut din cele citate după *Bullet*, acesta dize, că la Basqui, pentru singular e articolul *a*: și *ae*: și întru adevăr, allăm nominativul singular nearticulat și activ în *ac* scurt, *eră articulat în ac lung*: *annherac*. Gêze, autorul gramaticii, față de acest *ac*, nu face nici o observațiune, adecă nu-l numește articol, ci îl însiră ca sufies simplu. — Și în nominativul activ nearticulat și articulat, se vede că numai *e* s'a adaus cătră substantivul articulat și nearticulat.

Bullet — în cele citate — *a* dîs și aceea, că în plural e articolul: *ac*. Gêze scrie pluralul articulat: *annherac*, adecă cu ⁴ semnul contragerii și astfel se vede că pe *ac* îl trătează ca pe un sufies, carele punându-se după nominativul nearticulat: *annhera*: *—ac*, pe doi *a* i contrage și pentru acesta scrie: *annherac*, adecă *ac* ca silabă lungă.

Mai atrag atențiunea la acea împrejurare, că nominativele, acusativele și vocativele sînt asemenea.

XVIII. Adiectivele.

Gêze imparte adiectivele în calitative p. e. *bun, frumos* și în determinade, anume, numerariile cardinale și ordinare.

Adiectivul, decă stă singur, se declină ca un substantiv, articulat ori nearticulat. *Houn* (*bun*) nearticulat: *houné* sing. *hounac* pl. articulat.

Adiectivul calitativ se pune totdeauna după substantiv și atunci adiectivul primește articolul și se declină, *eră substantivul rămâne neschimbat*, p. e. *etsche* (*casă*) *handia* (*mare*); deci *etsche handia*, *casă mare*, după cuvânt: *casă mareă*. Decă sînt 2 adiective după un substantiv, atunci numai adiectivul din urmă primește articolul și se declină. p. e. *Gizoun handia eta houna*, tradus după cuvânt: *om mare și bunul*. Când substantivul și adiectivul e în construcțiune cu un verb, atunci substantivul se pune înainte și se declină, p. e. *Gizouna houn da*, după cuvânt: *Omul bun e, seu omul e bun*.

Adiectivul cardinal: *bat*, un (*una*), se pune după substantiv, p. e. *Gizoun bat*, după cuvânt: *om un* (în loc de un om); *bi* și *biga*—doi (*doe*); când 2 e înainte de substantiv se folosește *bi*, p. e. *bi Gizoun*, doi omeni; — când 2 e singur, se folosește *biga*. Celelalte cardinale se pun înainte de substantiv, p. e. *hirour Gizoun*, 3 omeni.

Ordinariile se pun înainte de substantiv și acesta primește articolul p. e. *laugerren capitulia*, capitulul al patrule.

Comparativul se formeză cu *ago*, ce se adaugă la capătul adiectivului, p. e. *zandi mare*; *zandiago*, mai mare: *eră superlativul se formeză cu om*, ce se adaugă asemenea la rădăcina adiectivului, p. e. *houn*, *bun*: *hounen* cu articol *hounena*, cel mai bun.

Așa comparativul *ago*, precum superlativul en se aplică și la substantive, p. e. *Gizoun*, om; *Gizounago* mai om; *Gizounena* cel mai om.

¹ De astadata nu pot intră și în pertractarea limbei cel. tobretonice, din Bretagne din Francia, dar în această limbă *u* este pluralul pentru forma nearticulată; p. e. *tad* (*tata*) *tadou* (*scriș francez*) seu *tadu*, *tați*.

XIX. Formațiunile de diminutive și augmentative.

Declinarea adiectivelor nu ni demostrează atare analogie de însemnatate pentru limba noastră. — În genere, la Basqui adiectivele au alta natură.

Cu atât mai tare ne vor suprinde formațiunile de diminutive (și în-ătrva de augmentare) așa din substantive, precum din adiective.

Sînt niște particule, seu să dîcem sufiese, ori și terminațiuni, cari se adaugă dedreptul la rădăcina substantivului seu adiectivului, — și apoi acele particule dau înțeles immicuțitor seu immăritor. — Pentru diminutive — cari immicuțelese înțelesul sînt următoarele forme:

1) *che* și *chegi* la Basqui. (*che*=se *chegi*=șeghi) se adaugă la substantive și la adiective, ca să facă ființe, lucruri seu însuși mai mici: p. e. *Gizoun*, om; *Gizounche*, om mic: *handi mare*: *handiche*, puțin mare.

La noi Românii se află diminutul *che*=se, în și respective *șu*, *să*, căci *che*=se a trebuit să se formeze după genurile din limba noastră, p. e. *vițelu-șu*, *vițelu-să*; *purcelu-șu*, *purcelu-să* etc. seu fără, ca substantivele să fîă de ambele genuri: *bărbat*, *bărbătu-șu*; *delu*, *delu-șu*; asemenea: *stelu-să* (a din *stella* în *u*) *muielu-să*, *lemeiu-să*, *găinu-să* (e. a în *u*). Rentorcând la *vițelu-șu*, *purcelu-șu*, (din *vita*, *vitulus* lat. *vițel*; *porcus* latin, *porcellus* lat.) allăm, că *el* e un diminutiv gallo-roman și astfel adaugându-se *șu* și diminutivul baschie, în *vițelușu* sînt două diminutive.¹ După formațiunea *bărbătușu* s'ar pute forma mai multe spre înăvătirea limbei. Din adiective e: *albușu*, *galbenușu*.

(Ya omă.)

University Library Cluj
Dr. M. Marienescu.

Poesii populare din Ardeal.

— De pe la Azotul mare. —

I.
Frunța verde de rachia,
Tătu-tata rumentă;
Face-ăr bine fetele
Să-și spele obrazele.

II.
Frunța verde de rachia,
Draguța mi se marita;
Mărite-se sănătosa,
Că mai sînt fete frumoșe.

III.
Vai de mine n'am draguța,
Numai trei mitelotețe;
Una'n deal și una'n vale,
Una'n capul satului;
Cea din capul satului
O dadui fatatului;
Cea din deal s'a maritat,
Cea din vale m'a lasat.

IV.
Când eram în vremea mea,
Fete hide nu-mi plănu;
Dar acum ca vai de mine,
Și de hide-mi pare bine.

Culesse de:

Simeon Tămaș.

¹ Noi mai aveți p forma în: *șu*, dar aceea e augmentativa adecă *immărit*, p. e. *prunișu*; *brad*, *bradișu*; *pătră*, *pe trișu*; *frunța*, *frunțușu*; *verde*, *verdișu* și însemna mult din ceva. Lângă forma *acă* se adaugă celticul: *te* (din *ta*, *da*, *te*, *de*, *ti*, *di*, *dy*, ce însemna loc, teren); p. e. *pruniște*, *miriște*, *pașiște*, *braniște* (*baran* năpăme *mica*=*mică*.)

Suveniri din Bănat.

Erăs am fost prin Bănat. Și de câte ori me duc p'acolo, totdeauna mi-aduc suveniri plăcute. Și-acuma revin ca albina când se întorce de pe câmpul cu flori. Și fiind că plăcerea ti-i mai mare, decât o poți spune și altora, dați-mi voie să ve povestesc și dv. câteva din suvenirile mele.

Prilegiul d'a revede Bănatul, mi se oferi prin adunarea din Oravița a Societății pentru fond de teatru român, societate, care prin adunările sale generale mi-a imprimat în memorie multe momente neuitate.

De asta-dată pornii cu bucurie dublă, căci aveam să revéd vechi cunoscuți și amici, cari au mai invitat și primit odată adunarea generală a Societății noastre: încă de atunci mi-a ramas în memorie ospitalitatea și zelul cu care furăm întâmpinați. Dar totodată eram și curios de rezultatul comparațiunii între atunci și acuma, de eventuala deosebire între adunarea aceea și acesta, dar mai cu seamă de progresul ce de sigur aveam să găseșc.

Dela prima noastră adunare din Oravița au trecut treisprezece ani. De atunci bărbații încăruntă, tinerii ajunseră bărbați și o nouă generațiune intră în urma lor.

Nu vreu să djc, că bărbații de-acuma-s treisprezece ani îmbetrâniră, căci s'ar mânia, ba mi-ăș atrage și supărarea doamnălor: dar să me ierte a constată, că nu dănsii arangiară acesta adunare, căci unii din ei au murit, alții s'au mutat de-acolo și cei ce au ramas, par obosiți. A arangiat-o tinerimea de-acuma-s treisprezece ani, ajutată de generațiunea cea mai nouă, având și spriginul unora din bătrâni. Așa se schimbă rolurile. Fiecare generațiune este depositeara generațiunii de mai înainte: ea continuază lucrarea aceleia și-i escuteză intențiunile, pe cari aceea încă nu le-a putut realisa. Generațiunea viitoare totdeauna este mai norocoasă decât cea actuală, căci ea găseșc un material pregătit: dar totodată are și ea datoria să lucreze pentru viitor.

Actuala generațiune din părțile Oraviței a moștenit dela înaintașii ei un factor de frunte pentru dezvoltarea culturală: niște învățatori harnici. Ea lasă drept moștenire: corurile vocale din popor. Etă progresul ei.

Înainte cu treisprezece ani adunarea noastră s'a putut ține într'un salon al casei române: acuma nu ne căpea nici sala cea mare a otelului »Corona». Atunci nici vorbă nu s'a făcut de concert, căci n'au fost puteri musicale, n'a existat nici un cor vocal: acuma se presintară atâtea puteri, încât se puteau arangia și deșce concerte: numai Oravița, dar toate satele din jur au câte un cor, ba într'unul sunt doue. Adunarea de-atunci a fost mai cu seamă a clasei inteligente: ăr cea de acuma deveni o adevărată serbare populară. Etă suvenirul mea cea mai plăcută.

Poporul care produce atâta artă, e capabil de multă cultură: națiunea care posedă astfel de popor, are viitor.

Cu acesta impresiune părăsi Oravița, să fac un mic studiu prin satele din jur. Timpul ploios me împedea să-mi pot realisa intențiunea așa precum doriaș: dar totuș sunt mulțămîit. Visitai câteva sate, cercetai pe unii cărturari, intrai prin casele omenilor din popor, asistai la petrecerile lor, le vățui jocul, le admirai portul și me desfățai la cântecele lor.

Valea Carașului, care se întinde la polele munților, în al căror sin s'ascunde Oravița, este o vale pre-orată cu multe sate frumoșe, toate românești. De pe delul Căcovei vedeți totă valea aceasta, udată de riul Caraș, de unde-si are și numele. Mai mare bucurie ai inse, decât intri în sate. Tote sînt regulate, stradele late și obșe, casele nalte și acoperite cu cărămîidi.

Poporul e sprinten, dibaciu, iute la vorbă și ager la minte, de te surprinde cu conversațiunea sa. Carașul care a vinit dela sat după noi, șcicia totă politica țerii și mi-a vorbit de Istoczy.

Femeile sînt istețe, cat n'au păreche. Lucrul lor de mană a fost distins și la espōșițiunea din Paris, după cum probează cele doue diplome ce vėdăi. Ele au niște costume, cat să le mănci cu ochi. Dar moda, acesta filoxeră a pungei bărbătesci, le-a copleșit și pe ele. Originalul popular pierd din an în an, în locul lui se neuběžă forma maestrită, ce-adeuce un lux inspăimântător. Așa ceva nu s'a mai pomenit în poporul nostru. Ele nu mai lucrėză, decât pe catifea cu fire de aur, dar bogat, bogat.

Intr'aceea bărbații lor își școt perii prin căciulă. Abia au ce mănca, dar nevestele lor se duc la joc în catifea strălucită. Adevărată sărăcie lucie.

Ce să le faci? Așa invețā ei din clasa noastră inteligentă.

Nu-i vorbă, mai sînt încă destui omeni bogăți, dar cel mai bogat are să fie de sigur farmacistul, care tocmai acuma s'a așeșat la Căcova. Cât i vor plăti țerancele noastre pentru — sulimane!

*

La sate tocmai ără vreme de lucru. Se culegea cucuruzul. Dar se făcea un lucru și mai mare. Omenii *ferbeau* ceva în căldări mari.

Oprii trăsura să vėd ce-i?

— *Ferben căta* rachie, să trăsescă domnul cu sănătate!

În al doilea sat aceeaș vedere.

— Ce lucrăți? — îi întrebai.

— *Facem căta trușie*, domnule!

Privii întrebător spre soțul meu de călătorie.

— »Căta trușie» însemneză »puțin leovar.» — grăbi acela să-mi deslege enigma.

Mai încolo întelnirăm un car, care aducea ceva, dar fiind acoperit, nu puteam vedē ce.

— Ce-adeuci, omule?

— *Căta pesc.* — respunșe el.

Erăs me uitai spre vecinul meu. El grăbi să esplice: »Căta pesc, va să djcā: o leavă de țirfă.»

Merserăm cat merserăm, ărăș întelnirăm un car.

— Ce-adeuci, bade? — îl întrebai.

— *Căta liuclic*, să trăsescă domnul, — respunșe omul.

Nu me mai putui stăpāni. Liuclicul me scōșe din țitini și incepu a ride cu hohot.

— Mēi, frate. — djsei vecinului. — dar liuclicul acesta ce bidigānie să fie?

— *Liuclic* însemneză strugurii pisați pentru stors

— Acesta va fi frate dulce cu *handabucii* din Maramures, unde repositul Mihalea — cu ocașiunea adunării pentru teatru — ni-a vorbit de *mėzga banilor*.

Acuma soțul meu se uitā la mine întrebător. I esplicai, că în Maramures »handabucii» sînt »cartofii», ăr »mėzga banilor» însemneză »interesele banilor.»

Nu mai întrebai pe numene. Nu-mi pāsa ori *căta* făcea, ori *căta* aducea. Imi ără de ajuns atāta învățatură p'o di. Dar pe cale mai vėdăi în multe locuri, că se făcea trușie. Soțul meu imi spuse, că acesta e acuma lucrul de frunte; că p'acolo se face

atâta trugie, încât se transporteză și în străinătate. Mai multă se face în comuna Tievaniu-mare.

Dimineața me pomenii și eu c'un ciubêras de trugie. Un simător me cinsti cu el. Onorag literar!

La Șomcuta mi s'a dat mămăligă! Din Bănat capăt trugie! Tot n'am să mor de lome!

Odată mergând într'un sat, de câtră seră cărăușul me ruga să ne rentorcem acasă

— De ce grăbesci? — îl întrebai.

— Sunt corist, domnule, — răspuse el, dar cu-ventul «corist» îl pronunțea cu o fală deosebită.

— S-apoi?

— De seră vom tine probă, că mâne trebue să cântăm în biserică.

Vedend rîvna lui cea mare, pornirăm numai decăt.

Făcui acêsta și din considerațiunea ca conducătorul corului să pôta instrui cât de bine. Acești conducători merită recunoștința și sprigin. Toțmai în seră precedentă aușisem producțiunea corului miest din Cacova, sub conducerea escelentului învățtor Traian Lînta și avui ocaziune a-i apretia sirguința și zelul.

Pe cale disei coristului meu:

— Imi pare, că la Oravița n'ați cântat toțmai bine.

— Basiștii au stricat tot, domnule. Ne-am dus ca la ospet ș-au beut pre multă răchie.

— Dar tu ce ești?

— Tenorist, să trăescă domnul cu sănătate!

Și cuvântul «tenorist» erăs și rostii cu o fală, care fi dis că-i «chinez» în sat.

Ajunșend în sat, ne saluta un bărbat. Dar cărăușul meu i primi salutarea numai ca din ștătelu calului. Eram curios să șeu căușa și-l întrebai:

— Dar nu cunoseți pe omul acesta?

— Cum locul nu voi cunose! Că-i din satul nost.

— Așa dară ești supêrat pe el?

— Ba.

— Dôră ț-a înșelat drăguța?

Cărăușul meu se întorse mirat spre mine și arătând spre om dise, ca 'n batjocură:

— El! Un plugar?

— Dar tu ce ești?

Flăcăul dete sbieciu cailor și întorcendu-se câtră mine, răspuse c'o voce, în care eră și indignațiune și un simț de superioritate:

— Eu sînt corist.

Din părțile Oraviței, pornirăm la Biserica-albă, unde afabilitatea dnei și dlui Roșu ne invita încă pe timpul festivităților trecute.

Cărăușul erăs fu Iosa, cel cu politica și cu Istoczy 'n cap, care ne vorbiă și ne cântă toțe cântecele naționale. Timpul era plăcut, călusei șborau cu trăsura grea și Iosa cântă: «Drum bun, drum bun!»

Trecurăm Varadia frumosă, unde doue confesiuni române emuleză în bine și frumos, unde vedui firme de comercianți români și unde este un popor de bună stare materială. Lăsarăm Merșina, erăs un frumos sat românesc. Ajunserăm la Vraniu, unde găsirăm o școlă cu etagiu, cu inscripțiunea «Școlă română gr. or.» casa comunală asemenea cu etagiu; în urmă sosirăm la satul sêrbesc «Crușița» Aică un del și de-acolo aveam să vedem Biserica-albă.

Dar caii erau sături de-atâta alergare. Mergeau din ce în ce mai greu și 'n cele din urmă steteră locului. Acuma du-te, decă poți. Cărăușul nu mai cântă. Cu atât mai mult plesniă cu sbieciu. Degiaba!

Caii nici nu se miscau. Bietul Iosa! i era rusine-grozav! El, om de frunte, care cunose politica și știe cine-i Istoczy, să pătosească așa rusne! Atâta încă nu era destul, dar un sêrb care trech p'acolo, i striga să nu măie așa tare. Audi acolo, să-l batjocurescă un sêrb!

Ne deterăm jos, apoi er ne urcarăm și tot așa când lângă trăsura, când în ea, cu elni și cu vai, în urmă sosirăm în vârful dealului, obosiți și franți.

Dar cum sosirăm acolo, uitărăm toțe necesurile: prospectul admirabil, care ni se oleri toțmai dela vama ne stînce la moment toțe sentimentele de oboselă și de neplăcere; renșerăm uimiți de acel tablou frumos.

Jos la piciorle noastre zăcea orașul Biserica-albă, dinapoia ei se văză o vale gigantică, încadrată de dincolo cu deluri și munți, în acărur umbre se ascundeau sate și cătuni și din cari esau parșie ce șpelau valea frumoasă... În stînga munții dedeau mână cu delurile Oraviței, în dreapta se întindeau până la Bazias și acolo în ceța depărtării școlpiau undele imponente ale Dunărei măjestose, indicându-ne malurile Serbiei.

Încântați ne coborirăm la vale 'n oras, printre vile de ambele părți, unde toțmai începa culesul cu sgomotul seu vesel; și peste jumătate de oră ne aflam în ospitala familie a dlui advocat I. M. Roșu. Restul zilei îl petrecurăm visitând frumusețile orașului, Biserica-albă e un oras german, cu numeroși sêrbi și cu mai puțin români, cari inse se șeu bine afirmă. Are vr'o 9000 de locuitori, piața frumoasă, strade regulate, multe clădiri militare mari, un teatru de diletanți german, unde joacă și diletanții români, câteva parturi bine îngrijite, o alee lungă un loca frumos pentru dârș și șanu, lângă ea o vilă pitorescă și 'n stersit o paduicea umbrosă...

Seră se ntruni o societate elegantă, în care stăpâni casei emulau întru a face ospetilor o petrecere cât de neuitată: se 'nprovisă și un concert, dna Roșu ne făcu plăcere prin cântul seu din pian, er dsora Truxes ne neintă cu vocea sa imponentă, acompaniată pe pian de o damicelă grațiosă, sora dnei Roșu: ba prin telefon ascultărăm și un cântec din depărtare... Și 'n după-medada următoare, după o di atât de plăcută, pornirăm cu trenul spre Timișoara, trimițend un ultim adio tuturor amicilor și cunoscuților din Bănat!

Iosif Vulcan.

Din viața de București.

(Lîngă și miscare. — Gățeli și socotel. — Prospective teatrale. — Deschiderea stagiunei. — Carsele. — O slujba groasă.)

— 11/23 oct. 1887.

Cum pe ocean o liniște de mörte e ante-mergetore furtunei îngrozitoare, astel în viața noastră de oras e monotona lui septembrie, care precedeză viața cea mai plină de miscare.

Într'adever, în primele zile ale zodiei... Toți cei duși — al căror număr însemnat făcea ca orașul să pară pustiu — sînt rechemati la cîmin de tot telul de grigi și de alaceri, părăsite pentru o lună seu doue de vacanță. Și prima grijă, odată întorsi, e pentru fiecare, să-și tragă bilanțul cheltuielilor făcute în timpul de negrige, cari în totdeauna întrec pierderile făcute înainte de plecare ș-apoi, potrivit veniturilor ce are în vedere, să-și hotărescă budgetul cheltuielilor viitoare, êr potrivit acestora, repertoriul petrecerilor ce vor urmă.

Și multe și grele sînt cheltuielile cari ni se im-

pun cu apropierea iernei! Mai întâiu necesitățile traiului, căci:

Gura de-om, gura de câne,
Cere pâne.

cer să ne asortăm de tot felul de coserve și improspătarea prin odihnă a puterilor lor delicate, prinde de minune de bine gospodărele spre a face față tuturor acestor grave și grele cerințe: apoi recorea scriilor ce stringe la spete, ne duc gândul la lemnele căror datorim căldura binefăcătoare a interiorurilor și al căror preț a ajuns fabulos, grație lăcomiei cu care locomotivele liniilor noastre ferate le consumă. În fine termenul de plata chirielor, gogorița celor cari umblă cu casa în spinare, încrețesc multora fruntea într'un mod îngrijorat.

Cu toate acestea, dămnele — și acele ale căror griji nu sînt cele de mai sus și celelalte, — găsind că toaletele văratice, cu toate că nu s-au plătit costul, s-au făcut vacul în voiaj, la băi, la serate, în excursiuni, își muncesc imaginațiunea cu croiala altor noi, mai apropiate adică sezonului și cu cari să se potă arăta la teatru, la curse, la concerte, la baluri. Și pas de te mai ocupă cu ori-ce alt n'ar ave vr'o legătură cu aceste atât de importante și întime indeletniciri! Ecă de ce totă mișcarea se restrânge numai la vizitele de întărirea cunoștințelor făcute la băi, sau aiurea, er convorbirea, în timpul acestor vizite, la cestiunea gîdelelor în vedere.

***

Resultatul socotelilor băneșei inșe — femeile nu se ocupă de acesta! — se vede a nu fi fost estimp tocmai mulțămilor. Opera, care totdeauna era în capul programului, de astădată lipsește cu desevărire. Inzadar diarele ni-au anunțat din vreme lungă listă a personalului artistic, în care se găsiu toate categoriile de primadone, tenori, baritoni și bași, și a operei, în care nu se găsiă nici o noutate. Inzadar impresă, vedend că, Timpul vine, timpul trece, și decât o singură cerere de abonament alta nu se mai presintă la casă, a atisat la desmințiri, de format un-losul, contra rumorei publice care, îndestrată cu o bună dosă de presimțire sigură, s'ovonise că opera nu va fi și a trîmbițat ca sigură sosirea trupei, îngăduind din fața crisei ce bîntuie piața, a se plăti abonamentele și mai la urmă! Programa plină de minuni a teatrului Belevardului, care se va deschide publicului estimp în sala băilor Eloriei transformată spre acest stersit: numerosul personal înghebat de pe la cele patru vînturi, din toate colțurile lumii, înșiruite anume cu tot felul de calificative ceresei și pămîntesei și titluri de noblețe artistică, îndoelnice nu e vorbă, într'un nesterșit pomelnic în care nici sulerul, Mr. Emile, nici controlorul, Mr. Deschamp, nu sînt uitați, atrage mai mult atențiunea publicului, — nu atât prin noutate, căci repertoriul ni-e pe din-tregul cunoscut de cand cu trupele trecute de opere franceze, cât prin aceea că e ceva franțuzesc, — decât prosa greoie și nesarăată a direcțiunii teatrului național și repertoriul costeliv al acestuia, în care am vedut cu n'remenire trecute »Grandomania,« »Amor și patriotisme« și alte insamțări de asemenea calibru.

***

În stersit modele hotărîte și programa petrecerilor întocmită în marginea mijloacelor disponibile, după multe discuțiuni între domnia și domnul — crise nervoase ale aceleia și tot felul de argumente ale acestuia, — teatrul național dă semnalul mișcării deschidendu-și ușile de amîndouă canaturile și lumea alergă să se arate. Stagiuena s'a deschis sâmbătă, 26 septembrie, cu a doua edițiune a lui »Ovidiu,« revê-

dută și adaoșă, care are eusurul d'a fi mai lungă decât cea dintîiu și, prin urmare, d'a prețu mai puțin. Într'adevăr, actul I, care s'a adaos din nou, e cu totul banal, nefolositor, expunerea acțiunii fiind destul indicată în actul II, înainte I. Vină s'a găsit în trecut piesei că era pre lungă, obositoare. Și era numai în patru acte! Închipuiți-ve răbdarea ce ni se cerea de astădată, când autorul a adaos la început, în loc de a scurta din urmă.

Ca să judecați de inutilitatea acestui act I, etăi în câteva cuvinte cuprinsul: Ibis, urand pe Ovidiu că i-a răpit inima Corinei, se introduce în grădina palatină, unde acesta avea întălnire cu Iulia, tocmind un gladiator pentru a-i ucide. Corina, urand pe Iulia că i-a răpit inima lui Ovidiu, se introduce spre a se scăpa de rivala ei. O lungă declamație amoroasă urmeză între Iulia și Ovidiu, apoi ucigașul se ripedeș asupra lor, dar numele nepotei lui August desarmează pe mișel. Tot ce-a făcut interesul acestui act, a fost o inovațiune în decor: luna, care alta dată sta nemîșcată pe fondal, lipită acolo ca un rotogol de smou, de astădată apărea și dispărea printre nori, urcand pe cer în modul cel mai natural, inovațiune care a dat loc la multe quiproquo-uri, făcend pe mulți să rămână cu gura căsăată.

În actul II numai acțiunea începe ca de la început și piesa urmeză cu bine, ca în trecut.

Cam tot aceeași a fost și părerea publicului, căci cu totul rece în fața actului I, de la actul II, până la stersit, a făcut în fiecare întract un lung șir de ovațiuni autorului, care era chemat și rechemat cu stăruință.

Dăltel sera aceea a fost sera galeriei, care voia ca un iad. Un străin nu ne-ar fi taxat — și cu drept cuvent — decât de barbari, audind strigatele selbătece, convorbirile în gura mare și toate neorânduiriile ce se petreceau la așa poreclita prin antiteza paradisi. Dar tropăitul ce-nsoia tactul muzicii, care trebuia să eșecute horele ce i se cereau cu cea mai mare încăpăținare, spre a pune capăt scandalului! Națiă voia să joce, Măncăți și beuți bine, »onorabili,« aveau nevoie de mișcare. Ar fi de dorit ca direcțiunea pe lângă singura mesura bună ce-a luat estimp, pe lângă reconstruirea celor-va scări în mod mai comod, adică de a se începe spectacolele la ora hotărîtă și a se fini pan' la 12, să ia și pe aceea de a nu se mai permite asemenea scene barbare într'un local ce-i socotit de templu al artei.

***

A doua zi și la 4/16 oct. au fost alergările de cai pe cari societatea Jokey-club le organizează în fiecare toamnă și primăveră. Liniă ferată ce merge la Feteșei, trecend prin apropierea hipodromului, a contribuit, ca și în primăveră ca numărul spectatorilor să fie destul de însemnat, căci direcțiunea căilor noastre ferate s'a grăbit a organiza trenuri de plăcere: aceste, pentru prețuri aproape de nimic, duc pe pasageri din garele Filareș și Tirgovișce până la cantonul de lângă stația Băneșă, de unde o sosea conduce, în dec-e minute, la locul de curse.

Ca întotdeauna și acum »micul Bob,« al lui Gyp ar fi avut cu ce să-și ocupe privirile-i iscoditoare și să ia multe cocote drept dămne din elita societății și pe multe din aceste drept cocote.

Vremea care nu pre a favorizat prima alergare, în ziua a doua a fost admirabilă. Astfel și alergările au avut un mai mare succes.

***

Joi, 113 oct., teatrul național ne-a dat o noutate: »O slujbă grea« tradusă după »Une mission delicate« de Al. Bisson, jucată cu mare succes la Paris, pe scena teatrului »du Palais-Royal,« ierna trecută,

Subiectul e foarte simplu. Un protector al unei coșote, trebuind să lipsescă din oraș, încredințează unui amic al său misiunea delicată d'a-i ține de urt în lipsa sa. Restul se înțelege de sine: Amicul — de și însurat și poate tocmai pentru acesta — abuzează de încrederea ce i s'a arătat și de aci o mulțime de incurtături, pe cari numai spiritul frances e în stare să le grănădească, să le combine, să le inoade, să le desnoide și pe cât e de spirituală comedia, pe atât a fost de viu și jocul artiștilor Iulian, în rolul lui Labarode, amicul abusiv, a făcut delicioase publicului și a obținut un adevărat triumf. Netăgăduit, e un artist desevărsit. Dăltelul toți ceilalți și cu deosebire — dna Sarandi și dnu Petrescu, Niculescu și Catopol, au jucat cu un entrain admirabil, ceea ce a făcut ca succesul piesei să fie deplin.

Asupra reluărilor ca «Fântâna Blandusiei», care s'a jucat fără ca cei 150 ardeleni, a căror venire ni se anunțase, să se fi vădit, și «Crima celebră», nu mai revenim, de orce s'a vorbit la timp.

A. C. Șor.

Micul ostaș.

— Vezi ilustrațiunea de pe pagina 497. —

Abia a apucat să umble, poartă anca haină lungă ca tetele și totuși cu de-a sila voșce să fie lecior sau cel puțin prune mare. Ce fac aceia, acea vre și densul.

Mai mult i place înse sabia fratelui său mai mare. Când numai poate, o ia în mână, joacă cu ea, o presintează, cum a vădit ea fac ostașii.

Părinții privesc cu plăcere acest joc. De multe ori tală-seu îl comandeză. Înținemai că în momentul întâocșat prin ilustrațiunea noastră.

I. H.

LITERATURĂ ȘI ARTE.

Conferințe literare. Dl. V. A. Prochia a ținut și la Botoșani o conferință literară în folosul statuei lui Miron Costin. — Dl. C. Lupu, absolvent al facultății de litere din București, a continuat în sâmbăta trecută în societatea științifică-literară „Tinerimea Română” de acolo, conferința sa începută asupra doctrinei evoluționiste.

Edițiunile Academiei Române. Au apărut de curend: «Apulum, Alba-Iulia, Belgrad în Transilvania,» studiu de George Barițiu, prețul 30 bani; «Schite din viața mitropolitului Ungro-Vlachiei Filaret II-le 1792,» de episcopul Melchisedec, prețul 1 leu; «Drept maiu-memoriu prezentat Academiei de dl. A. Sturdza, prețul 30 bani; «Amintiri despre Grigorie Alecsandrescu» de Ion Ghica, prețul 30 bani; «Notiță istorică despre orașul Botoșani» de A. Papadopol Galimach, prețul 70 bani; «Apărătorul de trăsnet,» de Em. Bacalogu; «Petroleul în Carpați,» discursul de recepțiune al dlui Cobălcescu.

A treia sesiune a congresului geologic internațional, ținut la Berlin în 1885, este titlul unei broșuri ce primiram dăle acestea din București. Dl. Gr. Stănescu, profesor la facultatea de științe și membru al Academiei Române a represintat România în acel congres. Darea de senă despre activitatea congresului, precum și despre partea ce România a luat la aceasta activitate a fost citită de dl. Gr. Stănescu în ședința Academiei de la 6/18 martie anul acesta. Ea formeză obiectul broșurii.

Calbuză inginerului și avocatului în materie de hotărnicie, cuprindând: Legi și regulamente vechi

relative la lucrări de hotărnicie în țera românească și Moldova. Regulamentul de hotărnicie din 1868; Jurisprudența înaltei curți de casațiune în materie de hotărnicie, Legea rurală; Colecțiune de instrucțiunile ministeriale aflate cu ocașiunea aplicării legii rurale; Jurisprudența înaltei Curți de Casațiune asupra unor articole din legea rurală; Despre măsurile vechi de lungime și de suprafață; Despre scrierea anilor în trecut de Gr. G. Gelian, avocat. Această operă se află de vândare la toate librăriile din București, pe prețul de 3 lei.

Diaristic. În Focșani a apărut un nou diar, cu numele «Furtuna.» Este odată pe săptămână și este opoziționist.

TEATRU ȘI MUSICA.

Teatrul Național din București. În anul de acumia al foii noastre, colaboratorul nostru dela București, dl. A. C. Șor, reencepe interesantele sale cronici, prin cari va întreține pe cetitorii noștri și despre cele ce se petrec la Teatrul Național. Aici dăra vom însemna numai știrile ce aflăm din diare. Astfel notăm, că dălele trecute s'au jucat «Frica de bucurie» comede într'un act de dna Emile de Girardin și «O slujbă grea» comede în trei acte de Moliere și Brissot. Cetitorii noștri cunosc piesa prima, care, aceea s'a publicat înainte cu doi ani și în «Familia» tradusa de dl. I. C. Lugosan. S'a mai jucat «Grănicerul» dramă francosă de senzațiune în cinci acte și comedia «Năbădăile Cleopatrei.»

Concert delcamatoric musical în Beclcan. Cu ocașiunea adunării generale a Reuniunii invitațiilor români și de din afară la Făgăraș, ținut în luna trecută în comuna Beclcan de lângă Făgăraș, s'a dat acolo și o producțiune literară, cu următoarea programă: 1) Cuvent de deschidere, rostul de presedintele reuniunii; 2) «Hai la vale,» poezie de C. Porumbescu, executată de corul elevilor; 3) «Nevoiașul» poezie de A. Panu, declamată de un elev; 4) «Foaia verde de stejar,» poezie de V. Alecsandri, executată de corul elevilor; 5) «Cântec popular» executat solo de o elevă; 6) «Sub o culme de cetate,» poezie executată în duet de două copile și doi copii; 7) «Un dialog» despre delaturarea beuturii de vinar și înbrățișarea meserilor între elevi; 8) «Aurora,» poezie, executată în duet de George Tallan și Nicolae Lindu și 9) «Ceresculu imperate,» poezie, executată de corul elevilor.

Reuniunea română de cântări și musică din Caransebeș va ține adunarea sa generală la 6 noiembrie n. la 4 ore după miezadi în localul casei române. Intre obiectele adunării se află și restaurarea comitetului. Acuma presidentul e dl. Ioan Bartolomei, notar dl. Vasile Goldiș.

Teatrul din Iași se va deschide la 25 octombrie v. cu un program foarte variat. Așa ni-o spun diarele din localitate.

CE E NOU!

Știri personale. Dl. general c. r. Mihail cov. de Troșcă, director de artilerie la comanda de corp de armată din Lemberg, a petrecut șeptemăna trecută la Caransebeș, orașul său natal. — Dl. dr. George Popovici, fost profesor de teologie în Caransebeș, ales protopresbiter în Lugos, a fost întărit în postul acesta și de către consistorul din Caransebeș. — Br. Milos Băici a dăruit bisericii gr. or. române din Varadia

1000 il. bisericeii gr. c. de acolo aceeaș sumă. — *Dr. Traian Popescu*, subjude r. în Biserica-Albă, a fost numit jude la tribunalul de acolo. — *Dsora Hădeu*, fiica dlui B. P. Hădeu, a plecat, însoțită de mama dsale, la Paris, pentru ca să și urmeze studiile la universitatea d'acolo. — *Dr. G. Faia*, medic în Arad, s'a mutat la Oravița: véra va petrece la băile Mehadiei.

Hymon. *Dr. Mihai Cirlea*, notar public regeșe în Abrud, s'a fidanțat cu dsora Zoe Pop din Tergul-Mureșului. — *Dr. Samuel Rozu*, învățator la școala gr. or. română din Sebeșul-Săsesc, s'a logodit cu dra Elisabeta Jondrea, învățătoare la aceeaș școală. — *Dr. Anel Holot*, la 30 octombrie se va cununa cu dsora Mariți Botian în Barabant. — *Dr. Nicolae Trimbățanu*, învățator în Gradice, s'a logodit cu dsora Mariți Adam, fiica învățătorului George Adam din Marga.

Școala română de fete din Sibiu. După cât allăm prin o binevoitoare indiscrețiune, următoarea epistolă a fost adresată de către dna Constanția de Dunca-Schiau din Budapesta noiei directoare a școlii de fete din Sibiu, drei Petrascu. Pe lângă acesta ni se scrie, că dna Constanția de Dunca-Schiau, care cunoșce de mult timp pe fiica bravului militar roman, căpitanul Petrascu, s'ar fi exprimat, că în împogirările actuale, comitetul Asociațiunei nu putea face o alegere mai bună. Auzind aceste dela o persoană atât de competentă în materie, ne bucurăm d'a ști numitul institut de creștere în mânicapabile d'a-i asigura prosperarea ce-i dorim atât de adânc. Avis părinților cari au copile de crescut! Etă scrisora despre care vorbităm: Domnișorei Petrascu directore la Școala de fete din Sibiu, Domnișoră! Cu plăcere allu numirea Domniei tale ca directore la școala de fete din Sibiu. Eu, care îți cunosc și aprețesc evalitățile și gen că acele evalități sunt, acele trebuitore unei pedagoge, sunt, în interesul creșterii fetelor române, deplin satisfăcută cu astă *numire* denumire. Nu ne îndesce, domnișoră, despre zelul ce vei pune în îndeplinirea noiei și grelei datorii care ai luat asupra-ți și sunt convinsă, că cu timpul, toți vor fi încredințați, ca și mine, că esti la locul cavenit. Decă, în ori ce împogirări îți poai, domnișoră, fi utilă ca vechie pedagogă, te rog a dispune de mine. Primesce, domnișoră, etc. *Constanția de Dunca-Schiau*.

Congres bisericesc în Bucovina. Din Cornați ni se scrie, că la 5 l. c. ministrul de culte al Austriei, dr. Gantsch, petrecând în capitala Bucovinei, s'a presintat și o deputațiune română, care ceru conluemarea congresului gr. or. în Bucovina, conces de mult, Ministrul făcu promisiuni favoritoare.

Universitatea din București. *Dr. T. Maiorescu* a început la 22 octombrie n. cursul seu de istoria filosofiei, vorbind în decursul anului despre filosofii germani Kant, Herbart, Fichte, Schelling, Hegel și Schopenhauer; cursul de logă a început la 27 octombrie n. — *Dr. Al. Odăescu* a deschis cu începere dela 27 octombrie n. un curs de arheologie.

Asociațiunea transilvană. *Departamentul Sibiu* (director dr. Harion Puscașiu, secretar Matei Volent) va ține adunarea sa generală anul acesta la Secădare în 30 octombrie n. — *Departamentul Făgăraș* va ține adunarea sa generală la Făgăraș în 11 noiembrie n.; director dr. Alexandru Micu, secretar dr. Iuliu Dan.

Institute de credit. *Hategana* asociațiune de credit și anticipațiuni în Hateg, s'a ținut adunarea de constituire la 20 septembrie a. c. Presedinte s'a ales dl Ioan Rațu, protop. gr. ort.; director executiv dl Michael Bontescu, advocat; cassar dl Ioan Raciu, negustor în Hateg; er controlor și contabil dl senator

magistratul Alexandru Serafin. În comisiunea de supraveghiare s'au ales dd. proprietari: Mareu Muntean, Paul Oltean, Ioan Cornea. Membri ord. și suplenți: dd. Avram Celegredean și Avram Brondusa; er în consiliul administrativ: dd. Nicolae Serafin, Avram Serafin, Stefan Selar, George Costa, Teodor Doboi, Ambrosiu Borsan, Nicolae Todose și Alexandru Rimbag. — *Victoria*, institutul de credit și de economii din Arad, își va începe activitatea la 1 noiembrie n.

Adunare învățătorească. Reuniunea învățătorilor români gr. or. din districtul Făgăraș a ținut adunarea sa generală în luna trecută în comuna Becean de lângă Făgăraș, sub presiul părintelui paroc Vincențiu Grama. Învățătorii George Dobrin, Ioan Capetă și Nicolae Ludu ținură prelegeri teoretice. Învățătorii din protopopiatele Făgăraș și Colahm au fost bine reprezentați, cei din Agnita au lipsit cu toții.

O femeie cu gradul de căpitan. De câtăva vreme în orașul Constantinopol se găseșce venită în plimbare vestita femeie Cara Fatma din Kurdistan. Cara Fatma a luat parte la războiul din Crimeea, comandând un numer însemnat de voluntari turci. Brună, subțire, înaltă, poartă cu mândre hainele bărbătesei ale țerii sale și fisionomia ei probează o mare activitate cu tôte că are etatea de 70 ani. Cara Fatma are gradul de căpitan purtând pe umeri semnele respective. Compatrioții o respectă pre mult. Corpul ei e plin de răni ce a primit pe timpul bătăliilor și trăseșce cu o pensiune ce i s'a acordat de către imperiul turcesc.

Necrológe. *Trei Septem*, veteranul patoc al Chiseteului, a încetat din viață la 10 octombrie n. în etate de 69 ani și a fost înmormental la 12 octombrie, funcționand 15 proți. Reposatul, un preot de model, a fost întemeiatorul renumitului cor din Chiseteu cel dinteu cor vocal de plugari, care înainte cu trei ani s'a scosat jubileul de 25 ani al căsintei sale. — *Ioan St. Săltău* de Carpeni, funcționar la tribunalul reg. din Cluj, a în etat din viață acolo la 22 l. c., în etate de 52 ani, lasand în doliu pe consorta sa Maria n. Turcu, pe frații sei Diomsiu și Iosif, judi de tribunal în pensiune. — *Anca Olariu n. Popescu*, soția dlui dr. Iuliu Olariu, profesor de teologie în Caranseles, a repansat acolo la 17 octombrie, în etate de 19 ani, în al doile an al brentei sale căsătorii. — *Nicula Samuil de Făl*, învoinent c. r. în retragere, a murit în Orda-de-Jos la 20 oct., în etate de 71 ani; d plâng: soția Ana n. Oltean, copiii: Alexandrina măritată Moga, Letitia, Virgil, Aurelia și Valeriu, precum și ginere-scu Teodor Moga. — *Ion c. de Găgăreș*, judecător districtual în Campulung, a încetat din viață la 6 l. c., acelu cadavru la transportat la Simionți lângă Mihaleni din Romania, în cripta familiei. — *Ion Crăciun*, poporan de frunte în comuna Gețiu în Biharia, a murit la 14 l. c., lasând bisericeii de acolo 1000 il.

Călindarul septemănei.

Đina sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
	Dumneca 4 Ev. dela Luca c. 8. gl. 4, a miercuri 10.	
Dumneca	187 Luc. Ev.	30 Hartman
Luni	19 Prof. Ioan	31 Wolfgang
Mărti	20 Mar. Artemie	1 Nov. T. Sf.
Mercuri	21 Cuv. Harion	2 Pom. Repos.
Joi	22 Par. Averch episc.	3 Gottlieb
Vineri	23 Ap. Iacob fr. D-lui	4 Par. Borom.
Sămbăta	24 Mart. Areta	5 Emeric

Proprietar, redactor răspundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Cu tiparul lui Hűgel Otto în Oradea-mare.